

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Č. U. H., a. s.**, zastúpeného *Mgr. T. Č., advokátom*, proti žalovanému: **Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky**, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 12987/2008-1410 zo 17. marca 2008, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 3S 91/2008-45 z 12. januára 2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3S 91/2008-45 z 12. januára 2010 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zamietol žalobu o preskúmanie postupu a zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 12987/2008-1410 zo 17. marca 2008, ktorým potvrdil rozhodnutie Colného úradu Trnava č. 55356/2007-5872 z 28. novembra 2007 o vymeraní colného dlhu žalobcovi v sume 137 421,- Sk. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom žalovaného, keď konanie žalobcu bolo posudzované podľa účinnosti zákona č. 180/1996 Z. z. Colný zákon (ďalej len „zákon č. 180/1996 Z. z.“), nakoľko v tom čase došlo k naplneniu povinnosti, ktorá zakladala vyrubenie colného dlhu. Krajský súd poukázal na to, že žalobca v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu Colného úradu Trnava spochybnil len vykonané dôkazy, avšak nenamietal, na rozdiel od žaloby, preklúziu práva na vymáhanie colného dlhu, nerešpektovanie právneho názoru prvostupňovým správnym orgánom, ako aj nesprávnu aplikáciu právnych predpisov zo strany žalovaného. Z dôvodu, že súdne preskúmacie konanie nenahrádza odvolacie konanie pred správnym orgánom, krajský súd

sa nezaoberal novými námietkami žalobcu (uvedenými až v žalobe). Pokiaľ však išlo o námietku preklúzie, krajský súd sa stotožnil s názorom žalovaného, že ustanovenia § 220 ods. 4 a 5 zákona č. 180/1996 Z. z. sa netýkajú vzniku, resp. zániku colného dlhu vzniknutého nezákonným odňatím tovaru spod colného dohľadu. Vzhľadom na to, že zákon č. 180/1996 Z. z. neuvádza lehotu na vymeranie alebo oznámenie colného dlhu vzniknutého iným spôsobom ako prijatím colného vyhlásenia dlžníkom, colný dlh žalobcu nemohol byť prekludovaný. Ohľadne vykonaných dôkazov v colnom konaní sa krajský súd priklonil k názoru žalovaného, že výsluch vodiča dopravcu realizovaný českými colnými úradmi bol dostatočný, pričom slovenské colné úrady nemali žiadne pochybnosti o postupe a hodnovernosti dokladov, ktoré im boli zo strany českých colných úradov zaslané. Krajský súd uviedol, že boli vykonané aj ďalšie dôkazy, ktoré preukazovali, že tovar nebol zo strany žalobcu doložený colnému úradu určenia. Žalobca ako hlavný zodpovedný, ako držiteľ colného režimu tranzit, nedodrжал ustanovenia o tomto režime, a preto bolo jeho povinnosťou zaplatiť colný dlh bez ohľadu na to, či ešte aj iná právnická alebo fyzická osoba je zodpovedná za porušenie colných predpisov v colnom režime tranzit. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že žalobcovi pre jeho neúspech v konaní náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Navrhol napadnutý rozsudok zmeniť tak, že rozhodnutie žalovaného ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu sa zrušuje a vec sa vracia žalovanému na ďalšie konanie, eventuálne navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Súčasne si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania. Žalobca poukázal na to, že krajský súd sa nevyrovnal s námietkou vznesenou v žalobe týkajúcou sa aplikácie neúčinného procesnoprávneho predpisu. Z rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu vyplýva, že bolo vydané podľa § 85 ods. 1 zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov a colný dlh bol vymeraný podľa článku 217 ods. 1 nariadenia rady EHS č. 2913/92 v platnom znení. Nakoľko konanie voči žalobcovi začalo 11. júla 2002 a právoplatne bolo skončené v marci 2008, tvrdil, že bolo potrebné procesne postupovať podľa zákona č. 238/2001 Z. z. Colný zákon. Intertemporálne ustanovenie (§ 91 ods. 1) zákona č. 199/2004 Z. z. nerozlišuje medzi hmotnoprávnymi a procesnoprávnymi účinkami, a preto aj na procesný postup colných orgánov v konaniach začatých pred 1. májom 2004 sa majú použiť dovtedajšie právne predpisy.

Žalobca nepovažuje záver krajského súdu, že mal svoje námietky uvedené v žalobe uplatniť už v odvolacom konaní, za správny a opodstatnený. Správne konanie je ovládané zásadou materiálnej pravdy a oficiality, a preto je povinnosťou správneho orgánu zistiť riadne skutkový stav, pričom správny orgán nie je vôbec viazaný, ani obmedzený návrhmi účastníkov. Zodpovednosť za zistený skutkový stav je výlučne na správnom orgáne, nie na účastníkovi konania, s výnimkou takých skutkových okolností, ktoré správny orgán nemohol v žiadnom prípade zistiť inak, než z podnetu účastníka konania. Záver, ktorý vyslovil krajský súd v odôvodnení rozsudku, sa nemôže týkať kogentných ustanovení o procesnom postupe správnych orgánov, o náležitostiach správnych rozhodnutí a o aplikácii práva. Porušenie týchto ustanovení možno namietat' v ktoromkoľvek štádiu konania a tiež v správnej žalobe.

Žalobca ďalej v odvolaní namieta, že krajský súd v napadnutom rozsudku nezodpovedal na zásadnú otázku položenú v žalobe, aké následky má pre správne rozhodnutie prekročenie osobného oprávnenia zamestnanca správneho orgánu a prípadné porušenie poriadkových právnych predpisov pri vydávaní správneho rozhodnutia. Konkrétne v oblasti colnej správy je významné, aký vplyv má porušenie zákonných alebo služobných povinností colníka na platnosť ním vydaných správnych rozhodnutí. Túto otázku žalobca položil v súvislosti s podpísaným potvrdením o predložení veci colnému úradu určenia, ktorého účinky neboli vyvrátené a tiež došlo k odoslaniu a doručeniu listu č. 5 tranzitného vyhlásenia T1 colnému úradu odoslania, pričom k jeho spochybneniu zo strany colného úradu odoslania došlo až po dvoch mesiacoch od jeho doručenia. Podľa judikatúry prvorepublikového Najvyššieho správneho súdu mohli formálne nedostatky správneho rozhodnutia predstavovať len dôvody vady rozhodnutia, nie však dôvody jeho nulity. Prejav vôle colného orgánu na zadnej strane tranzitného vyhlásenia T1 o tom, že tovar bol predložený colnej kontrole a táto bola vykonaná, je správnym rozhodnutím, na ktoré sa vzťahujú závery o prezumpcii jeho správnosti, pokiaľ nebolo predpísaným spôsobom zrušené príslušným orgánom. Správne orgány by mohli toto nezrušené rozhodnutie ignorovať len vtedy, ak by šlo o rozhodnutie nulitné (zmätočné). Dôvodom zmätočnosti rozhodnutia však nemôže byť okolnosť, že pri jeho vydávaní boli porušené formálne predpisy, ba dokonca že k jeho vydaniu došlo v rozpore so zákonom. Preto okolnosť, že na rozhodnutí je odtlačená falošná osobná pečiatka, ktorá nie je ani náležitosťou rozhodnutia v colnom konaní (§ 155 ods. 1 a 3 zákona č. 238/2001), a že dodaný tovar nebol zapísaný do príslušnej evidencie (ktorý zápis nie je vôbec náležitosťou colného rozhodnutia, len interným úkonom colného orgánu), nemôže mať

za následok nulity, ale len vadu vydaného rozhodnutia, ktorá nezavaruje rozhodnutie jeho kvality platného a účinného správneho rozhodnutia. Jediným dôvodom nulity by tak mohla byť skutočnosť, že konajúca osoba podpísaná na zadnej strane tranzitného dokladu T1 nie je colníkom. V takom prípade by totiž išlo o zdanlivé rozhodnutie, nevydané správnym orgánom, ale len fyzickou osobou bez akéhokoľvek vzťahu k správnejmu orgánu. Jednalo by sa teda o nulitné rozhodnutie a bolo by možné naň neprihliadať. Zistenia, ktoré plynú z nepriamych dôkazov, ukazujú na záver, že osoba, podpísaná na zadnej strane tranzitného vyhlásenia T1 bola colníkom a že tento úmyselne – aby ho nebolo možné vypátrať – porušil zákonné i interné normatívne akty (sfalšoval pečiatku s iným osobným číslom colníka, odcudzil pečiatku uloženú v trezore, pripravil fiktívne číslo registra dodaného tovaru, odoslal potvrdenie colnému úradu odoslania atď.).

Žalobca v odvolaní namietal právne posúdenie preklúzie colného dlhu krajským súdom, ktorý sa v napadnutom rozsudku stotožnil s právnym názorom žalovaného, že ustanovenie § 220 ods. 4 a 5 zákona č. 180/1996 Z. z. sa netýkajú vzniku, resp. zániku colného dlhu vzniknutého nezákonným odňatím tovaru spod colného dohľadu. Takýto zmysel z textu uvedených ustanovení ani zo systematických súvislostí vôbec vyvodit' nemožno. Práve naopak, ustanovenie odseku 4 sa vzťahuje nielen na situácie, keď clo bolo vymerané v nižšej sume, ale aj na situácie, keď suma cla nebola vymeraná vôbec. Odlíšenie týchto dvoch prípadov (keď sa má vybrať celá suma alebo keď sa má určitá suma dovybrať) potvrdzuje použiteľnosť tohto ustanovenia aj na situácie, keď sa ešte clo nevybralo, hoci sa vybrať malo. Ustanovenie odseku 5, nadväzujúce na odsek 4, jednoznačne ustanovuje preklúziu tohto práva do troch rokov od prvej možnosti clo vymerať, teda od okamihu, kedy colný dlh vznikol.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že colný úrad bol povinný posudzovať okolnosti vzniku colného dlhu podľa právnych predpisov účinných v čase, kedy colný dlh vznikol, teda v okamihu kedy nastali skutočnosti majúce za následok vznik colného dlhu. Takisto bol colný úrad povinný určiť právnu kvalifikáciu žalobcu ako dlžníka podľa právnych predpisov, ktoré boli účinné v čase vzniku colného dlhu. Právne predpisy v čase začatia konania sa aplikovali na procesnú stránku veci, čo v nie je v rozpore s ustanovením § 458 ods. 1 zákona č. 238/2001 Z. z. ani s akýmkoľvek iným ustanovením tohto právneho predpisu.

Žalovaný poukázal na článok 2 písm. d) Prílohy I Dohovoru o spoločnom tranzitnom režime (ďalej len „Dohovor“), podľa ktorého hlavný zodpovedný je osoba, ktorá vo svojom mene alebo prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu podaním príslušného vyhlásenia prejavila vôľu uplatniť tranzitný režim. Podľa článku 11 Prílohy I Dohovoru hlavný zodpovedný je povinný predložiť tovar a tranzitný doklad T1 colnému úradu určenia v určenej lehote a v nezmenenom stave a dodržať podmienky na zabezpečenie totožnosti určené colným úradom odoslania, taktiež je povinný dodržať ustanovenia spoločného tranzitného režimu a zaplatiť clo a iné platby, ktoré vzniknú za určitých okolností z titulu porušenia predpisov alebo protiprávneho konania v priebehu režimu spoločného tranzitu alebo v súvislosti s tým. Spoločný tranzitný režim sa skončí predložením tovaru s tranzitným dokladom T1 colnému úradu určenia (článok 23 Prílohy I Dohovoru). Skutočnosť, že tovar sa v čase jeho odňatia spod colného dohľadu nachádzal v colnom režime tranzit, bola v tomto konaní dostatočne preukázaná a z tejto vyplynulo, že tovar nebol dodaný colnému úradu určenia ani inému colnému úradu v súlade s Dohovorom. Keďže colný dlh vzniká v danom prípade priamo ex lege (§ 198 ods. 2 zákona č. 180/1996 Z. z.), rozhodnutie Colného úradu Trnava túto skutočnosť iba deklaruje a formou rozhodnutia túto skutočnosť žalobcovi oznamuje. Ak určitá právna skutočnosť nastáva ex lege, možno jej vznik deklarovať iba podľa právneho predpisu účinného v období, kedy nastala.

Ohľadne namietaného nedostatočného zistenia skutkového stavu žalovaný uviedol, že colné úrady v Českej republike vypočuli vodiča kamiónu dostatočným spôsobom, pričom slovenské colné orgány nemali žiadne pochybnosti o správnom postupe českých colných orgánov a hodnovernosti dokladov predložených zo strany Českej republiky.

Žalobca ako hlavný zodpovedný nesie objektívnu zodpovednosť za dodržanie všetkých podmienok a splnenie všetkých povinností pri preprave tovaru v colnom režime tranzit. Povinnosťou žalobcu bolo preukázať dodanie tovaru colnému úradu určenia alebo inému colnému úradu v zmysle článku 2 Prílohy I Dohovoru predložením potvrdenia. Podľa žalovaného žalobca neunesol dôkazné bremeno. Povinnosť hlavného zodpovedného zaplatiť colný dlh bez ohľadu na jeho výšku je úmerná odmene, ktorú hlavný zodpovedný dostane za zrealizovanie tranzitnej operácie. Skutočnosť, že hlavný zodpovedný konal v dobrej viere, a že porušenie colných predpisov je výsledkom podvodu, ktorý hlavný zodpovedný nespáchal, nemôže spôsobiť zánik jeho zodpovednosti a zánik vzniknutého colného dlhu.

K námietke preklúzie colného dlhu žalovaný uviedol, že ustanovenia § 220 ods. 4 a 5 zákona č. 180/1996 Z. z. sa netýkajú vzniku, resp. zániku colného dlhu vzniknutého nezákonným odňatím tovaru spod colného dohľadu. Tieto ustanovenia sú relevantné pre dovymernanie colného dlhu, t.j. v prípadoch ak colné orgány po prepustení tovaru do colného režimu voľný obeh zistia, že suma cla bola vymieraná nižšia ako mala byť podľa právnych prepisov.

Na základe uvedených dôvodov žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP, v napadnutom rozsahu a z uvedených dôvodov podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie pre procesné pochybenie.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Základným cieľom, resp. poslaním konania v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (v rámci ktorého bol vydaný aj napadnutý rozsudok krajského súdu) je preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Úlohou súdu v správnom súdnictve je teda preskúmať, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok vymedzených žalobou rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy.

Predmetom preskúmania v tomto konaní bola zákonnosť rozhodnutia Colného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 12987/2008-1410 zo dňa 17. marca 2008, ktorým potvrdil rozhodnutie Colného úradu Trnava č. 55356/2007-5872 zo dňa 28. novembra 2007 o vymeraní colného dlhu v sume 137 421 Sk žalobcovi ako dlžníkovi podľa § 198 ods. 3 písm. d) zákona č. 180/1996 Z. z.

Krajský súd zhodne so zistením správnych orgánov a ich právnym záverom konštatoval, že výsluch vodiča dopravcu realizovaný českými colnými úradmi bol dostatočný,

pričom slovenské colné úrady nemali žiadne pochybnosti o postupe a hodnovernosti dokladov, ktoré im boli zo strany českých colných úradov zaslané. Okrem iného boli vykonané aj ďalšie dôkazy, ktoré preukazovali, že tovar nebol zo strany žalobcu doložený colnému úradu určenia. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom žalovaného, že žalobca ako hlavný zodpovedný, ako držiteľ colného režimu tranzit, nedodržiaval ustanovenia o tomto režime, a preto bolo jeho povinnosťou zaplatiť colný dlh bez ohľadu na skutočnosť, či ešte aj iná právnická alebo fyzická osoba je zodpovedná za porušenie colných predpisov v colnom režime tranzit.

Naplnením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, zakotveného v čl. 46 Ústavy SR, je okrem iného aj dodržanie procesnoprávneho rámca rozhodovania zo strany konajúceho súdu. Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí, no zároveň sú pri rozhodovaní viazaní platnými a záväznými prameňmi práva. V prieskumnom súdnom konaní súd postupuje v súlade s ustanoveniami OSP. Procesným právom účastníka konania odzrkadľujúcim aj jeho právo na spravodlivý proces je právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, čo je priamo vyjadrené v povinnosti súdu odôvodniť rozsudok spôsobom zakotveným v ustanovení § 157 ods. 2 OSP. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Rozhodnutie súdu má obsahovať odpovede na argumenty prednesené stranami, pričom úvahy, ktoré viedli súd ku konkrétnemu rozhodnutiu musia vychádzať z platných hmotnoprávnych predpisov a musia byť presvedčivé.

Nerešpektovaním platných princípov na riadne odôvodnenie rozhodnutia súd odníma účastníkovi možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému má právo podať opravný prostriedok.

Z vyššie citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa uvedených zásad súdneho prieskumu dôsledne nepridržiaval, čím sa stalo jeho rozhodnutie nepreskúmateľným pre nedostatok dôvodov.

Krajský súd sa nevysporiadal s námietkou žalobcu, že správny orgán v konaní postupoval podľa neúčinného procesného predpisu a tiež neuviedol, prečo nepovažoval za potrebné objasniť otázku, či osoba, ktorá bola podpísaná na liste č. 5 tranzitného vyhlásenia T1 a ktorá potvrdila predloženie tovaru colnému úradu určenia, bola colníkom

alebo nie, a aké následky má porušenie zákonných alebo služobných povinností colníka na platnosť ním vydaných správnych rozhodnutí. Pokiaľ išlo o dostatočnosť vykonaných dôkazov a ich hodnotenie, aj pokiaľ išlo o celkové ustálenie zodpovednosti žalobcu, krajský súd len v stručnosti prebral záver žalovaného a z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, akými úvahami sa pritom riadil a akým spôsobom aplikoval platné právne predpisy na daný skutkový stav.

Najvyšší súd okrem vyššie uvedených zásad platných pre odôvodnenie súdneho rozhodnutia vzťahujúcich sa na vysporiadanie sa so žalobnými námietkami a ich primeranú aplikáciu v prieskumnom súdnom konaní, poukazuje aj na povinnosť súdu skúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia správnych orgánov v súlade s požiadavkami ustanovenými v § 250j ods. 3 OSP bez ohľadu na argumentáciu žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací z vyššie uvedených dôvodov odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu s poukazom na § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP). V ďalšom konaní krajský súd vec znova prejedná, dôsledne sa vysporiada s námietkami žalobcu, znova o žalobe rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní, súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd i o náhrade trov tohto konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 16. marca 2011

JUDr. Elena Kováčová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Nikoleta Adamovičová